

USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Kovaříka a soudkyň JUDr. Hany Zachystalové a JUDr. Evy Hodanové ve věci žalobce [údaje o účastníkovi] [údaje o zástupci] proti žalovanému FWDS Claims a.s., IČ 60196611, Praha 6, Ve struhách 27, [údaje o zástupci] žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4.8.2004 č.j. 50 Cm 48/2000-190

takto:

Napadené usnesení soudu prvního stupně se potvrzuje.

Odůvodnění

Napadeným usnesením soud prvního stupně odejmul žalobci částečné osvobození od soudního poplatku ve věci shora označené, jež mu bylo přiznáno usnesením tehdejšího Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 29.10.1999 č.j. Sm 675/98-18. Konstatoval, že žalobce zamlčel podstatné údaje o svých poměrech ve vztahu ke svému majetku. V žádosti uvedl rodinný domek s odhadní cenou Kč 970.000 a dům s odhadní cenou Kč 4, 100.000. Krátce před podáním žaloby nabyl žalobce nemovitost označovanou jako vila Lützov, kterou v roce 2001 prodal za 8 mil. korun. V roce 2002 prodává rodinný dům v [obec] za Kč 4, 500.000. Podle daňových přiznání je sice v účetní ztrátě, ale vykazuje dlouhodobý hmotný majetek Kč 5, 542.543. Žalobce snažil se dovozovat okolnosti uzavírání kupních smluv a nemožnost dispozice s kupní cenou, tyto okolnosti soud považoval nejen za neprokázané, nýbrž za nerozhodné. Již při žádosti o osvobození se vyjádřil žalobce ke svým poměrům neúplně co do hodnoty tohoto majetku, vilu Lützov nezmínil vůbec. Tedy již jeho poměry při zahájení řízení umožňovaly mu zaplatit soudní poplatek. Není možné upřednostňovat jiné případné věřitele před státem. Další prostředky se mu dostaly do dispozice v průběhu řízení. Proto soud postupoval podle § 138 odst. 2 o.s.ř. a přiznané osvobození mu odejmul.

Proti tomuto usnesení se včas odvolal žalobce a navrhuje jeho zrušení a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Předně uvádí, že rozhodnutí se opírá o doklady předložené převážně žalovaným, který v dané poplatkové věci není účastníkem. Dále namítá, že mu nebylo umožněno, aby se k pochybám vyjádřil a podal vysvětlení. Soud nezaslal žalobci tiskopis prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech, jak avizoval. I skutečnosti uváděné soudem jsou nesprávně interpretovány. Kupní smlouvu na vilu Lützov uzavřel sice již v roce 1998, ale vlastnické právo bylo vloženo až v roce 1999. Využil při tom svého předkupního práva. Na koupi si musel vypůjčit, když podnikatelský záměr s nemovitostí nevyšel, byl nucen vilu prodat a dluh takto vzniklý zapravit. Nepovažuje to za podnikatelské riziko ani upřednostňování věřitele. Kdyby si na vilu nepůjčil, nikdy by ji nevlastnil a jeho rukama neprošel žádný kladný ani záporný majetek. Pokud by obstál závěr soudu o upřednostňování věřitelů vůči státu, byla by logická i úvaha, že si mohl na soudní poplatek vypůjčit a že by stát mohl občany nutit k půjčkám na úhradu fiskálních poplatků. Vytyká soudu také, že nemovitosti popisuje jen abstraktně. Z tohoto hlediska se nejvíce rozhodnutí přezkoumatelným.

Odvolací vzal za osvědčené, že žalobce v daňových přiznáních za roky 1997, 2000 a 2002 vykazuje účetní ztrátu. To platí i pro rok 2001, kdy ovšem přece jen přiznal daňovou povinnost v důsledku příjmu z prodeje nemovitosti. V daňovém přiznání za rok 2002 vykazuje žalovaný dlouhodobý hmotný majetek Kč 5, 542.543 a půjčky a úvěry poskytnuté Kč 5, 000.000. Z výpisu z katastru nemovitostí, k.ú. [část obce], [list vlastnictví] ze dne 19.6.2001 plyne vlastnictví žalobce k parcele [číslo]. Z výpisu z katastru nemovitostí, k.ú. Karlovy Vary, [list vlastnictví] plyne vlastnictví žalobce k parcelám č. 1299, 1300, 1303, 3013, 3016, 3017, 3018, 3019, 3203/2, 3205 a 3026 a budov [adresa]

a [adresa]. Je vyznačeno zástavní právo pro Konsolidační banku [obec] s.p.ú. k pohledávce Kč 32, 000.000. Následný výpis z téhož LV ze dne 27.6. 2001 neuvádí pozemky [číslo] budovu [adresa]. Jde zápisy u tehdy Katastrálního úřadu v Karlových Varech, kdy první dva byly vyžádány soudem a poslední předložen zřejmě žalovaným. Z usnesení Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 28.6.2001 plyne nucená dražba blíže neurčených nemovitostí žalobce k uspokojení pohledávky Konsolidační banky [obec] s.p.ú. Ze zástavní smlouvy ze dne 13.1.1993 vyplývá, že žalobce zastavil výše uvedené pozemky [číslo] Komerční bance a.s. k zajištění pohledávky za společností X + R spol. s r.o. Odvolací považuje za osvědčeno, že předmětem nucené dražby byly právě tyto zastavené pozemky. Z kupní smlouvy ze dne 24.5.2001 se podává, že žalobce prodal objekt [adresa] s pozemky [číslo], [číslo] a [číslo], výše uvedený, zvaný vila Lützov za Kč 8, 000.000. Z kupní smlouvy ze dne 21.8.2002 plyne, že žalobce prodal objekt [adresa], výše uvedený s parcelami [číslo], [číslo] a [číslo] za Kč 4, 500.000. Podle smlouvy měl kupující kupní cenu v rozsahu Kč 3, 800.000 zaplatit k úhradě úvěru žalobce u HVB Bank CZ a.s.. Z následného výpisu z téhož listu vlastnictví ke dni 7.6.2004 plyne, že k uvedené pohledávce bylo vloženo zástavní právo ke dni 22.8.2002 na základě smlouvy ze dne 21.8.2002.

Z výpisu z obchodního rejstříku vedeného Krajským soudem v Plzni, oddíl C., vložka 8043 vyplývá, že žalobce je od 13.11.1992 až dodnes jediným společníkem a jednatelem společnosti X a R spol. s r.o., to je dlužníkem z pohledávky z úvěru Kč 32, 000.000 poskytnutého Komerční bankou a zajištěného výše zmíněným zástavním právem. Z výpisu z obchodního rejstříku vedeného stejným soudem oddíl C., vložka 4581 vyplývá, že žalobce se stal dne 16.7.2001 jednatelem společnosti LAPPER PROJEKT s.r.o. a ke dni 9.11.2001 byl zapsán jako jediný společník této společnosti namísto jediného společníka předchozího. Odvolací soud považuje tak za osvědčeno, že v období, které nedlouho předcházelo, koupil v této společnosti obchodní podíl.

Z obsahu spisu se podává, že žalovaný podáním ze dne 10.7.2001 upozornil soud prvního stupně na skutečnosti, o kterých soudil, že zakládají důvody pro odejmutí poplatkové moderace. Znovu tak učinil na jednání před soudem prvního stupně. Poukázal na výše uvedené prodeje. K tomu podal právní zástupce žalobce vysvětlení zhruba v rozsahu skutečností uvedených v odvolání. Prohlásil také, že k této otázce vylíčil všechny rozhodné skutečnosti a předložil důkazy. Z protokolu se nepodává, že by měli účastníci povinnost něco dále předkládat, ani to nebylo předpokládáno. Není ani uvedeno, že by snad měl někdo z nich něco obdržet od soudu. Nikdo ani jiné důkazy nenabízel.

Pokud jde o postup soudu, pak z ničeho neplyne, že byl měl žalobce předkládat nově vyplněný dotazník o svých poměrech. Nebylo by to ostatně ani logické. Nešlo přece o to, aby o sobě žalobce opět cosi sdělil, ale naopak ověřit, nakolik jsou jeho údaje úplné a pravdivé. Otázka moderace poplatkové povinnosti byla před soudem prvního stupně obsáhle projednávána a žalobce se prostřednictvím svého právního zástupce k věci vyjádřil. Okolnosti uváděné v odvolání jsou konečně zachyceny již v protokolech z jednání před soudem prvního stupně. Při tomto jednání nebylo nijak naznačeno, že bylo třeba něco doplnit a nestalo se tak i v období dvou měsíců, jež uplynuly od jednání před soudem do vydání napadeného usnesení a nestalo se tak ani dodnes.

Především je nutno konstatovat, že otázky související s placením soudních poplatků, jakkoliv se řeší v rámci soudního řízení, jehož objektem jsou právní vztahy soukromoprávní povahy, mají vždy veřejnoprávní povahu. Z tohoto hlediska tedy není významné, jak skutečnosti, jež jsou pro poplatkové otázky významné, vyjdou najevo a i když jiná osoba, než sám poplatník, nemůže být účastníkem poplatkové právní vztahů, není na závalu, když tato osoba na případné problémy upozorní a poskytne soudu také podklady, jež případně získala. Nemůže nic navrhopvat, avizovat však může vždy. Správce soudního poplatku pak nesmí tyto signály pominout, musí je vyhodnotit a případně přijmout i bez návrhu příslušná opatření - odpovídá přece za správné vybrání poplatku.

Je zcela nesprávný názor, že povinnost uhradit vzniklý daňový nebo poplatkový závazek je jakkoliv závislá na majetkové situaci poplatníka. Opak je pravdou, má-li někdo podle zákona daňovou nebo poplatkovou povinnost, má ji i když prostředky prokazatelně vůbec žádné nemá. Konec konců

necht' si i na úhradu daní půjčí. To platí zcela i pro soudní poplatky. Poplatník má objektivní povinnost soudní poplatek zaplatit vezmi, kde vezmi. Smyslem ustanovení § 138 o.s.ř. pak není řešit sociální a jinou situaci účastníků řízení, není vůbec ustanovením poplatkově právní povahy, nýbrž smyslem tohoto ustanovení je, aby účastníci nebyli jen pro své majetkové nebo jiné významné osobní poměry vyloučeni z Listinou práv a svobod zajištěného práva na přístup k soudu, aby možnost uplatnit nebo hájit svá práva před soudem nepodléhala fakticky majetkovému cenzu, i když ten samozřejmě pozitivní právo formálně nezná. Také rozhodnutí o úlevě podle ustanovení § 138 o.s.ř. neruší poplatkovou povinnost, ta trvá, i když je mu poplatková úleva přiznána, je však osvobozen od povinnosti tento závazek splnit a to nikoliv definitivně, ale s výhradou, že se nezjistí jiné skutečnosti nebo se poměry účastníka nemění. Ustanovení druhého odstavce uvedeného ustanovení pak nezakládá novou poplatkovou povinnost, trvá stále povinnost původní, odnímá se však výhoda, že existující poplatkový závazek nemusí být placen. Je to opatření především procesní povahy, i když s jistými dopady o oblasti poplatkově právní.

Jde tedy o zcela výjimečný nástroj, kdy soud použije jej jen za předpokladu, že je dostatečně osvědčeno, že účastník civilního soudního řízení žádnou rozumnou možnost, jak splnit svou poplatkovou povinnost, nemá s výše uvedenými dopady do možnosti realizace svých ústavních práv.

Z toho, co vzal odvolací soud za osvědčené, jak je shora rekapitulováno, vyplývá, že již v době, kdy žádal žalobce o poplatkovou úlevu, neuvedl o svých majetkových poměrech úplné informace, případně podal informace zkreslené. Zatajil svou účast ve společnosti X a R spol. s r.o. a zatajil část nemovitostí zcela (pozemky). S ohledem na vzápětí po té uskutečněné prodeje, uvedl krajně zkreslené, a to v jeho prospěch, údaje o ceně nemovitostí v prohlášení jím přiznaných. Následně vyplynulo, že žalobce realizuje obchody s nemovitostmi v řádu miliónů korun a jeho rukama procházejí částky, se kterými se většina potencionálních účastníků řízení nikdy v životě nesetká. V době po přiznání poplatkové moderace uskutečnil další nezanedbatelné obchody, mimo jiné koupil obchodní podíl v další společnosti. Je třeba souhlasit se soudem prvního stupně v tom, že není vůbec významné proč a jak žalobce s výnosy z výše uvedených prodejů naložil. I kdyby bylo pravdou, že žalobce vilu Lützov koupil z výnosu půjčky a že z kupní ceny půjčku zaplatil a nic mu nezbylo, jde jen o jeho rozhodnutí a nelze souhlasit, že takový případný závazek má jakoukoliv přednost před povinnostmi ke státnímu rozpočtu. Pokud tak žalobce postupoval, jde o jeho záležitost, která z hlediska rozhodování o poplatkové úlevě je nerozhodná. Jde v podstatě o to, že žalobce dává přednost svým obchodům a považuje za samozřejmé, že stát mu bude poplatkovou úlevou jejich nerušené provozování umožňovat. Že se mu tyto obchody případně nedaří, je právě oním podnikatelským rizikem, na které soud prvního stupně také správně poukázal včetně závěru, že není důvodu, aby bylo přesouváno na stát.

Je tedy nutno shrnout, že žalobce nesplňoval podmínky pro poplatkovou úlevu od počátku a byla mu umožněna jen proto, že nebyly soudu známy všechny okolnosti o jeho majetkových poměrech. Navíc později nastala řada dalších skutečností, které, i kdyby bylo původně snad přiznání částečného osvobození namísto, vedou k závěru, že nadále podmínky pro moderaci nejsou. Použití § 138 odst. 2 o.s.ř. soudem prvního stupně tedy bylo zcela správné. I když soudní poplatek činí v tomto případě maximální možnou výši Kč 1, 000.000, není možné dospět k závěru, že nelze rozumně po žalobci považovat jeho zaplacení v plné výši.

Napadené usnesení soudu prvního stupně proto bylo odvolacím soudem jako věcně správné podle § 219 o.s.ř. potvrzeno.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není odvolání přípustné.

Dovolání proti tomuto usnesení není přípustné.

Praha 29. září 2004

JUDr. Zdeněk Kovařík
předseda senátu